

MCDB 150 Nüfus Artışının Küresel Sorunları

20. Ders Dökümü

9 Nisan 2009

Profesör Robert Wyman: Mutlaka fark etmişsinizdir ki, ben konuya dünya çapında odaklandığım için dersin çoğunda, hatırı sayılır bir kısmı Avrupa olmak kaydıyla, çoğunlukla yabancı ülkeler üzerinde durdum ve A.B.D'ye çok az değindim. Şimdi de dersin toplumsal sorunları tartışacağımız bölümüne geldik ve bunlar gerçekten A.B.D. ile ilgili sorunlardır. Toplumsal bir sorunun kültürel yapıyla nasıl ilgili olduğuna bakacağız ve bunu Amerikan sorunlarını araştırmak için kullanacağız. Üremeye ilgili başlıca sorunlardan biri,--iki tane temel sorun var.

Bir tanesi, 10 yıl önceki kadar popülerliğini korumasa da, gençlik döneminde cinsel ilişki ve gebelik sorunu. Gençlerin çocuklarıyla ilgili olarak hem ahlaki hem de ekonomik bir sorun. Çocuklar nasıl desteklenecek, annenin para durumu ne olacak gibi ve bu konuda gerçekten iyi şeyler okuyacaksınız. Diğer- bundan sonra gelecek konu kürtaj, bunla ilgili iki dersimiz olacak. Çok uzun zevkli bir tartışma olacak; çünkü sıcaklığını hala koruyan bir başlık.

Bugün genç cinselliği ve gebeliği üzerinde duracağız. Biraz bilgiyle başlamak ve konuyu yerel tutmak adına bu “ *The Hartford Courant*” tan, geçtiğimiz Kasım'ın 19'u, 2008. Tüm Amerika Birleşik Devletlerinde 9'uncu sınıftan 12'inci sınıfa dek bütün lise çağındaki çocuklar arasında sağlığı tehdit eden riskleri denetleyen ulusal bir geçlik anketi var. Connecticut'ta çocukların % 42.4'ü cinsel ilişki yaşamış ve yine ankete göre % 31.8'i cinsel olarak aktif. Aktif tam olarak ne anlamda bilmiyorum; fakat tahminimce bu ilişkiye girmeyi sürdürdükleri anlamına geliyor. Cinselliği sevmeyen-ya da işte onun gibi bir şey- az bir yüzdellik kesim var; ancak yine de çoğunlukla cinselliğe erken geçiş var ve yine onun devam eden uzantısı şeklinde gelişen bir dönem mevcut.

Sorunun bir parçası olarak, cinsel birliktelik yaşayanlar, ya da cinsel olarak aktif olanların % 37.3' ünün dediğine göre son cinsel birleşmelerinde herhangi bir şekilde korunmadılar ve dolayısıyla gebe kalma riskleri bir hayli yüksek. Bill Clinton'un tanımladığı üzere işte bu, gerçek bir cinsel birleşmedir. Oral sekse gelindiğinde yine belli rakamlar var, biliyorsunuz ya da bilmiyorsunuz belki ama Amerika'da oral seks büyük olay oldu. Şuna eminim ki- sebeplerini bilmiyoruz; bunun üzerinde gerçek bilimsel bir yayın da var mı yok mu bilmiyorum: fakat AIDS korkusu var. Oral sekste AIDS'i bulaştırma olasılığı hiç yok değil belki ama daha az var diye bir algı var ve bu algı doğru.

Ve yine çünkü- bilmiyorum belki siz bunun ne kadar farkındasınız ama- Bill Clinton davaları süresince, çok muhafazakâr bir savcı Kenneth Star, sürekli oral seks hakkında konuşuyordu, Amerika'daki herkes bu konuda bilgilendi ve bu adam bunu bir şekilde popüler yaptı. Ve genelde olduğu gibi, belli bir fikri bir yöne çekmek isteyen insanlar, bir bakarlar ki konu tam tersi bir noktaya gelmiş.

New Haven'da oral seks, yaşanılabilirliğini koruyor ve iyi durumda. Bazen öğretmenlere nüfus konularıyla ilgili sınıfta nasıl konuşmaları gerektiğini öğretiyorum, bizim bu sınıfta konuştuğumuz türden konular ve onlar da bana bayağı bir bilgi veriyorlar. Bir gün bu öğretmenlerle konuşuyordum, okulda ilginç bir şey oldu, dediler. Yerel

liselerin birinde, birinci sınıf öğrencisi bir kız merdiven boşluğunda sıraya girmiş, bir grup erkeğe oral seks yaparken yakalanmış. Bazılarının pantolonları aşağıda çocuklar orada bekliyorlarmış ve bu kız da onlara sırayla oral seks yapıyormuş. Bu, yerel lisede bir birinci sınıf öğrencisiydi.

New Haven Register şöyle bir başlık atmış: "Gençler oral sekse dönüyor." 10. sınıf öğrencilerinden, yani ikinci sınıfa gidenler, kızların ve erkeklerin % 40'ı, geçen yıl oral seks yaptıklarını söylemişler ve bunların yaklaşık % 25'inin geçen sene 3 ya da 4 farklı oral seks partnerleri varmış. Dolayısıyla aynen dedikleri gibi gençler arasında seks canlı ve iyi durumda. İşte bu da günün hikayesi. Bir genç, biliyorsunuz Hartford çok kötü, yani başka bir şekilde ifade edersek orada yaşayan pek çok yoksul insan var. Aile Planlaması Derneği Hartford'un kuzeydoğu bölgesinde – Hartford'un çok fakir bir muhiti- bir klinik açmış ve bu, oradaki danışmanlardan biri. Bir genç, bir genç kız, buradaki Aile Planlaması Derneğine geliyor ve diyor ki: "Ben hamileyim." Danışman da soruyor: "Nasıl anladın?"

Kız sadece hamile olduğumu bilmiyorum, üstelik ne zaman hamile kaldığımı da biliyorum diyor. "Erkek arkadaşınız bir kez boşalırsa hamile kalmazsınız." Fakat şu şu gün diye, aynı zaman da tarihi de belirtiyor. İki kez birlikte olduk ve ona ikinci kez boşalması için izin verdim ve işte bu hamile kaldığım zamandı, hamile kaldığımda anlıyorum." Bir defada hamile kalmanın mümkün olmayacağı ama iki kez birlikte olmanın bunu gerçekleştireceğine dair bir inancı vardı. Neyse, testi yaptılar ve gerçekten o... evet?

Öğrenci: [Duyulmuyor]

Profesör Robert Wyman: Testi yaptı ve cidden hamileydi; ama düşündüğünden yaklaşık 2 ay evvel hamile kalmıştı. Yani söylediği şey tamamen yanlıştı.

Öğrenci: Annem 1970'lerde Ulusal Sağlık Hizmetlerinde çalışmıştı.

Profesör Robert Wyman: Daha yüksek sesle..

Öğrenci: Annem 1970'lerde Colorado'da kırsal bir yerde, Ulusal Sağlık Hizmetlerinde çalışırken, 12 yaşında bir kız gelmiş, doğum sancısı çekiyormuş; fakat gebe olduğunu bile bilmiyormuş.

Profesör Robert Wyman: Bilmiyor muymuş? Evet,, bilmiyorum hepsini duydunuz mu ama, annesi Colorado'da çalışıyormuş ve 12 yaşında doğum sancısı çeken bir kız gelmiş, üstelik hamile olduğunu bile bilmiyormuş. Bu Colorado'nun, Hartford'un hikayesi, dört bir yanımızda. Genç gebeliğiyle ilgili endişenin tavan yaptığı 1999 yılında, 450 Hartford'lu genç doğum yaptı. Bunların kaç tane liseyi bitirdi? Hartford okullarından aynı sene 332 kız mezun oldu. Yani, kızların üçte birinden fazlası liseden mezun olacağına anne oldu. Tahmin edersiniz ki bu çok ciddi bir sorun olarak görüldü.

Peki, bu soruna siyasi tepki, toplumsal tepki ve okul tepkisi nasıl oldu? Pekâlâ, yapılması gerekenler, ihtiyaç duyulanlar bir şekilde engellendi. Hartford'ta okul kliniğinde pratisyen bir hemşire, ona cinsel yolla bulaşan hastalıklar söz konusu olduğunda öğrencileri test ve tedavi etmek için izin verdiklerini; ancak hamilelik olasılığı varsa hiçbir şey yapamadığını ifade etti. Doğum kontrolüyle ilgili reçete

yazamıyor hatta okulda prezervatif bile dağıtamıyordu. Kent konseyinde, okullarda kondom dağıtılmasına izin veren bir önerge sunuldu; ancak bu önergeye şiddetle karşı çıkıldı. Buradaki siyasi kaygı ne, ve niçin?

Buradaki siyasi endişe, gördüğümüz üzere, gençlere doğum kontrol hizmeti vermeye karşı çıkan insanlar için, siyasetçiler de dâhil olmak üzere, bu bir tür savunucu reklam, bilimsel bir şey değil. Şu da gerçekten doğru ki, insanlar seks hakkında tartışmanın bile gençleri ona teşvik etmeye yardımcı olabileceği, ücretsiz doğum kontrol hizmeti sunmanın kesinlikle gençlerin seks yapmalarını kolaylaştıracağı kanaatindedir. İşte siyasi fikir, genel fikir bu, karşı çıkan duruş, Hartford okul sistemi ve diğer pek çok okulun doğum kontrol hizmeti vermemesinin nedeni.

Bu elbette çok tartışılan bir konu ve yalnızca ebeveynler için değil gençler için de bir tartışma konusu ve Hartford'ta bir devlet okulunda öğrenciyken şimdilerde anne olmuş olan Maritza Lopez'den hoş bir alıntı. O fikre şöyle söyleyerek karşı çıkıyor: "tanıdığım tüm kızlar cinsel olarak aktif. Çoğu 6. ve 7. sınıfta başladı ve ne olursa olsun yapmaya devam edecekler."

Şimdilerde ben de aynı tarz bir tutumla karşılaştım. Yine öğretmenlere ders veriyordum, bir çeşit öğretmen eğitim programı, üstelik daha yeniydim, biraz da tecrübesiz. Connecticut'tan gelen öğretmenlerdi. Başlamadan önce şöyle dedim: "Bakın seks ve bunla beraber her şey olmak üzere burada oldukça ağır şeyleri tartışacağız ve gerçekten bunun ne kadarını çocuklarınızla konuşabilirsiniz bilmiyorum." Kahkahalarla güldüler! Bana anlattıklarına göre- biraz abarttılar gerçi; ama eminim ki hepsi değil- çocuklarımızın çoğu zaten çoktan seksle tanışmışlardı. Ne dersem diyeyim onları şaşırtacak bir şey yoktu.

Bazı okullar saygın bir cinsel eğitim verebiliyorlar –düzenli bir cinsel eğitim; bazılarının ise düzenli bir cinsel eğitim vermek için izni yok. İzin verilen okullarda dahi karşılaşılan bir sorun, öğretmenlerin seçilmesi. Beden Eğitimi öğretmeni ya da bir sporcu, tamam, cinsel eğitimi vermek sizin göreviniz diyebilir Nadiren bir öğretmen gönüllü olmaya gider, tüm öğretmenleri araştırıp, bunun oldukça zor bir iş olduğunu söylüyorlar, kim bu işi yapmak ister. Hayır, birisi bunu yapmak için görevlendirilmeli.

Sonra, çocuklara cinsel eğitimi kendisi bile onaylamayan öğretmenlerle karşı karşıya kalınıyor. Bu öğretmen kaçınıcı sınıfa girerse girsin bu konunun okul için uygun bir konu olmadığını düşünüyor olabilir. Kadın diyorum; fakat kadın ya da erkek olabilir, öğretmen belki bu tarz konulardan konuşmaktan hoşlanmaz, cinsellikle veya doğum kontrolüyle ilgili kendisine yöneltilecek soruları yanıtlayabilecek kadar yeterli eğitimi olmayabilir. Ya da bugünlerde bir hayli gündemde olduğu üzere yanlış bir şey dediği ya da konuyu yanlış ele aldığı zaman oluşabilecek yasal yaptırımlardan veya okuldan gelebilecek disiplin cezasından çekinebilir. Zira yine velilerden gelen tepkiler ve karşı çıkmalar var ve bu tür şeyler kesinlikle yaşanıyor. Connecticut'ta böyle şeyler oluyor, hatta ben de bir keresinde böyle bir olayın içinde yer aldım. Anne babalar geliyor, bağıırıyor çağırıyor, öğretmeni dava açmakla tehdit ediyor. Böyle şeyler yaşanıyor.

Nihayetinde, cinsel eğitim veren pek çok öğretmen için, bu konuda çok az da olsa bilgisi olsa bile, bu konunun eğitimi kendi içinden gelen bir şey değil. Bir ders programını uyguluyorlar- doğasında görev duygusu taşıyan bir şey-, öğretmenin ruhundan kopup gelmiyor, dolayısıyla da başarısız bir program olacağı kesin.

Böyle şeyleri daha önce gördük. Pakistan ve Bangladeş'teki aile planlaması programı hakkında konuştuk, hatırlayın. Bu programda bir ülke varken ki Pakistan'dı, "Daiyi" adı verilen kişilerle başlamışlardı. Daiyi'ler, kendileri doğum kontrole inanmayan, kullanmayan, hakkında hiçbir şey bilmeyen ve doğumlara yardımcı olarak daha da para kazanmayı sürdüren geleneksel yardımcılardı. Program değişim olana, bizzat kendileri doğum kontrolünü uygulayan, onaylayan ve bazıları bir hayli yüksek mevkiden olan kadınları istihdam edene dek tamamen bir başarısızlık örneğiydi, ondan sonra çok başarılı oldu..

Tutarlı olmak zorundasınız. Bir kanun çıkaracak ya da bir politika izleyecekseniz, bu konuyu uygulayacak olan kişiler bunu yapmayı gerçekten istemeliler. İzlediğiniz yol, uygulanan şey ne olursa olsun, bunu gerçekleştirecek kişiler yapmayı istemiyorlarsa, hangi alanda olursa olsun plan yürümeyecektir. Bu cinsel eğitimde verimli olmak çok ama çok zor demek değil. Mesela Aile Planlaması Derneği, bunu örnek olarak kullanıyorum; çünkü bununla ilgili bilgi sahibiyim. Okullara bayağı bir cinsel eğitim veriyorlar ve okul çoğunlukla bu eğitimi vermekten rahatsızlık duyduğunda ya da bu eğitimi vermeyi isteyen veya verebilecek kadar yeterli donanımı olan insan yoksa, aile planlaması derneği veya buna benzer kuruluşları arıyor.

Aile Planlaması Derneği'nin insanları görevlendirme konusunda esnek bir tarzı var; bu işe kendini adanmış insanlar, lisans ya da buna benzer talepleri yok. Burada Connecticut'ta, sanırım Hartford'ta da lise öğrencileri için seminer olarak adlandırdıkları organizasyonlar düzenliyorlar. İşte bu da öğrencilerin birinden aldıkları bir mektup:

"Merhaba, adım Kelly, seminerinize katıldım. Bende cinsel ilişkinin sonuçları hakkında bir farkındalık yarattığınız için teşekkür ederim. Semineriniz hayatımın geri kalanında pişman olacağım bir şey yapmadan, annemle doğum kontrol hakkında konuşmak için bana gereken cesareti verdi. Erkek arkadaşımdan prezervatif kullanmasını isteyecek cesareti kendimde buldum. Size çok teşekkürler, gerçekten hayatımı değiştirdiniz. Sanırım bir bilgi öğretmen tarafından verilmiyorsa insanı daha çok etkiliyor. Teşekkürler, Kelly."

İşte bu bir gencin mektubu ve bir hikâye, bundan çok kötü sonuçlar çıkarmayın; ama üzerinde biraz düşünün. Bana seksin sonuçlarını fark ettirdiğiniz için, diyor. Peki, gerçekten cinsel ilişki sonucunda hamile kalılabileceğini, hastalık kapılabileceğini bilmediğini düşünüyor musunuz? Yoo, biliyordu; ama her şeyi yanlış tanımladı. Bence lisedeyken zaten bunu biliyordu, bilmemesine şaşarım.

Siz ne düşünüyorsunuz? Siz bana göre daha yeni lise dönemini tamamlamış sayılırsınız, sizce tüm çocuklar cinsel ilişki sonucu gebe kalılabileceğini bilmiyorlar mı? Ve hepiniz biliyorsunuz ki, cinsel ilişki yoluyla bir hastalık kapılabilir. Hadi bu kadar emin olmayalım, ben haksızım, yanılıyorum, Kelly haklı diyelim, bilmiyorum. Olay, bu cinsel eğitimin sunuluş şeklindedir. Bunu, bu işi gerçekten yapmayı isteyen, ilgilenen birisi yapsa çocukların daha çok dikkatini çekebilir.

Neyse, Amerika genelde cinsellikle ve cinsel eğitimle ilgili bir karmaşa içerisinde. Avrupa ülkelerinden oldukça farklıdır. Bu sık sık gösterilen bir grafik. Bu gençlerin sahip olduğu çocuk sayısını gösteriyor, işte yine sorunun en can alıcı yeri, en tepe noktası, burası Fransa, burası Almanya, burası Japonya, burası İngiltere ve işte burası Amerika Birleşik Devletleri.

Öğrenci: Bu nüfus oranlarını gösteren bir grafik mi?

Profesör Robert Wyman: Mükemmel, bu bir sonraki soruydu ve iyi yakaladın. Bu genellikle bu şekilde sunuluyor- yine bir çeşit reklam. Sizi korkutmak istiyor; Amerika diğerlerinden ne kadar kötü bunu size göstermek niyetinde. Bildiğimiz üzere Amerika dünya üzerindeki her yerden çok daha fazla bir nüfusa sahip; ama bu, bu bilgiyi vermek için uygun bir yol değil.

Elbette görevini layığıyla yapan öğretmeniniz bunu yeniden oluşturdu ve nüfusa göre bölüştürdü, sonuç o acımasız grafikteki kadar kötü değil; ancak yine de sorun hala oldukça ciddi, Amerika Birleşik Devletlerinde oranlar olması gerekenden iki misli fazla. Aslına bakarsak, bu uygun olmayan grafiği, bilgiyi kullanmak zorunda değiller, bunun gibi bir veriyi de kullanabilirler ve sorun yine apaçık bir biçimde görülebilir.

Bunlar gibi pek çok çalışma gösterdi ki, cinselliğe karşı çok liberal bir tutum içinde olan ülkeler en düşük genç doğum oranları, genç gebelik oranlarına sahipler. Hollanda gibi bir yerde, belki de batıda Danimarka ya da İsveç'te – muhtemelen Hollanda en özgürlükçü- bu ülkelerde cinsellik genç olmanın doğal bir parçası olarak görülüyor ve gençlerden erkek arkadaşlarını ya da kız arkadaşlarını eve getirmeleri hatta aynı odada uyumaları bekleniyor. Bu Amerika'da da başlamalı. Anne ya da babanızdan kaçınılıca buna izin verir? Yalnızca birkaçı --o da evlilik varsa.

Amerika'da oran 1000 gençte 1, her sene hemen hemen 20'de 1; ama Hollanda'da rakam 7, 8 kat daha düşük, dolayısıyla ülkenin tutumuna bağlı olarak değişen büyük bir fark var. Bilimsel tartışmalarda, durum bir hayli karışık bir hal alıyor. İnsanların birbirinden ayırt edemediği bir yığın konu var. Bir tanesi genç gebeliği, ki bu gencin gebe kalmasından öte gebeliği sürdürebilmesiyle ilgili ve dolayısıyla da değerine göre epey farklı bir kavram. Çünkü tüm gebelikler doğumla sonuçlanmıyor. Sonra ergen (genç) seksi var, cinsel ilişki yaşayabilirsiniz, hamile kalabilirsiniz, hamile kalırsanız canlı bir doğum gerçekleştirebilirsiniz.

Dolayısıyla, üç farklı etap var, istatistiklere baktığınızda, bunları birbirinden ayırmak zorundasınız. Diğer bir konu da gayri meşru doğumlar, yani evli olmayan kadınların yaptığı doğumlar. Tüm gebelikleri, tek bir çatı altında birleştirebilirsiniz, meşru ve gayri meşru olanlar olmak üzere. Bunlarla ilgili tartışmaları okuduğunuzda ne hakkında konuştuklarını anlamaya çalışın.- bu sorunların hangisinden bahsediyorlar. Çoğu zaman çok net değil bu ayırım; ama doğru anlamak çok önemli. Bu farklı şeylerle ilgili daha sonra konuşacağım ve bu konuya netlik kazandıracam.

Bu konuyu tartışırken –önemli hususlardan birisi temel aldığınız istatistiklerin neyi gösterdiği, bu önemli, umarım ben slaytlarda net olmuşumdur. Diğer bir önemli nokta da bir yerden bir yere gittiğinizde, mesela diğer ülkelere, evlilik ne anlama geliyor, bu her zaman çok net değil. Diğer ülkelerde, batıda genellikle ve aynı zamanda Amerika'da evlilik yasal bir beyan ve hepsi bu. Ya evlilik cüzdanınız var ve evlisiniz, ya da yok ve evli değilsiniz. Evliyseniz boşanabilirsiniz ve artık bir evlilik cüzdanınız kalmaz. Herkes evli mi değil mi bilir.

Diğer kültürlerde, evlilik oldukça değişken, aşamalı bir şey, evlilikte pek çok aşama olabilir. Mesela Nijerya'da Fulani kabilesinde 7–10 yaş aralığındaki erkek çocuklar sünnet törenlerinde reşit olmayan bir kızla nişanlandırılırlar. Zaman zaman nişanlandırıldı, evlendirildi olarak da aktarılabilir. Fakat beraber yaşama söz konusu

değildir. Müstakbel koca adayının babası kendilerinden ayrı yaşayan kızın ailesinden, kızın adet görmeye başladığını öğrendiğinde, kızın çocuk doğurmak için yeterliliğe ulaştığına inanılır ve kız, eşinin, müstakbel eşinin olduğu yere taşınır.

Yani onlar hala nişanlıdırlar, kız adet görür, kocasının yanına taşınır; ancak eş hala müstakbel eştir ve kıza kayınpederinin evinin bir kızıymış gibi davranılır, çocuğun kız kardeşiymiş gibi muamele görür. Kız ve erkek birlikte uyurlar, aleni bir şekilde cinsel ilişkiye girerler, çocuk genelde hayvan güdülen bir kültürün içinde yer aldığından, sürüyü oradaki her türlü yırtıcı hayvandan, yağmacılardan ya da kurtlardan korumak amacıyla ağılın etrafında uyurlar. Bunların hepsi tabii ki çok alenen yapılır. Çocuk halen evlenmemiş bir delikanlı konumuna, kız da bakire olmamasına rağmen bakire saflığını taşıyan bir konuma sahiptir.

Kız hamile kaldığında, tekrar babasının evine döner ve orada üç yağışlı mevsim boyunca kalır, orada yağışlı ve kurak mevsimler vardır ve bu jeolojiktir; iklim koşullarıyla ilgili bir şeydi. ne zaman başladıklarına bağlı olarak kız babasının evinde iki ya da iki buçuk yıl kadar kalır ve bu sürenin sonunda artık evli olarak kabul edilirler. Bizim evlilik tanımımızı Fulanilere uyguladığımızda, ilk çocuğu evli olmadan yaptıklarına göre, kendi değerlendirmemize göre aslında bütün Fulani ilk doğumlarını evlilik dışı sayabiliriz.

Mali ve Burkina Faso'daki Dogon kabilesinde, bir kız ikinci hatta üçüncü çocuğunu doğurmadan eşinin evine taşınmaz. Bundan söz etmişken, İsveç'te, ben İsveç'te yaşadım ve oğlu İsveç'te olan bir konduğumuz var, ben oradayken ikinci çocuk doğduğunda evlenmek gibi bir adet oluşmaya başlamıştı. Bu hala yaşanıyor mu yoksa--

Öğrenci: Hayır, cidden ilk çocuktan önce evlenmiyorlar.

Profesör Robert Wyman: Onun kendi oğlu, ama yabancı olduğu için.

Çin'de ilginç bir sistem var. Eskiden, şimdi tanımlayamayacağım beşik kertmesi yapılan bazı yerlerde, bir çocuğu kendisinden yaşça büyük bir kızla evlendirirlermiş ve kız bir tür dadılık yapar ve çocuk büyüyünceye dek ona bakarmış. Ama yasal olarak evliymişler. Çocuk 5 yaşlarında falan olduğundan cinsel olgunluğa erişinceye dek kız onun bakımını üstlenir ve ona bir çeşit annelik yaparmış.

Çin'de evlilik çatısı altındaki düşük doğurganlık oranının nedenlerinden birisi, erkeklerin kız kardeşlerine nadiren cinsel ilgi duymaları, en azından uzun değil, yani çocuk büyüyor ve kız da bu süre zarfında onla ilgileniyor, evlendiklerinde de cinsel ilgi falan oluşmuyor. O sebepten de cinsel ilişki ve doğum oranı çok düşük; bundan biraz bahsetmiştik.

Aynı zamanda, geleneksel Çin'de erkekler çok sayıda eş ve kuma sahibi olabiliyorlar. Köle de alıyorlar., bu kategorilerin arasındaki fark çok net değil; çünkü evlilik hükümet bağlantılı bir kurum değil, yerel bir Budist ya da Taoist tapınağına gidiyorlar ve kadına bağlı olarak değişen birbirinden farklı şeyler gerçekleştiriyorlar. En sık rastlanılan yollardan biri, öncelikle bir esas (ilk) eş olacak, bu eşin illaki eve getirilen ilk kadın olması gerekmiyor; ama ön plana çıkması gerekli. Yine pek çok farklı ritüel var, bunlar kişinin ne kadar zengin olduğuna ve diğer kadınların çeşitliliğine göre değişiyor.

Görünüşe bakılırsa, en sık rastlanılan şeylerden biri, evliliğin önemine verilen değerin, törenin ne denli umumi olduğuna bağlı olarak değişmesi. Pek çok akrabanın ve komşuların davet edildiği, büyük halka açık bir tören varsa, bu çok nettir ve bunun adına evlilik diyebiliriz. Diğer durumlarda, kadın gecenin bir yarısı eve getirilirse ve halka açık herhangi bir şey yapılmazsa, kadın orada yalnızca kocası için cinsel bir partner olarak yaşar, ve bunu evlilik olarak adlandırırınız ya da adlandırmazsınız, muhtemelen ölünceye kadar kadın hayatını orada sürdürür.

Zira bu evlilik var ya da yok meselesi değildir, farklı statü seviyelerinde başlayacak ve evlilik süresince konum değişime açık olacaktır. Erkek eşinden çok etkilenebilir ve değişik biçimlerde kadının statüsünü artırabilir ya da düşürebilir vs.

Şu anda yoksul toplumlarda, her yerde--Brezilya'da bunu okumuşsunuzdur veya Amerika'da insanlar arasında, resmi evlilik bir şekilde yok oldu ve yerini resmi olmayan birbirinden farklı birimler aldı. Herhangi bir şekilde kanuni bir statünün olmadığı bu gayri resmi birliklerde – evlilik kelimesinin adı geçmediği gibi kadın ve erkek arasındaki ilişkinin durumu, günlük olarak belirleniyor. Sabit olmayan bir şey, sürekli değişebilir, bu tarz bir ilişki.

Amerika'da bile tabii ki evlilik tek tip bir yasal durum değil. Her evliliğin bir eyalet hukuku var- federal değil- federal konumda evlenmezsiniz, eyalet konumunda evliliği gerçekleştirirsiniz, dolayısıyla toplamda 50 farklı konum mevcut, ve kadın ile erkek arasındaki –ya da tam tersi- mali ilişkileri düzenleyen evlilik sözleşmeleri yapıyoruz., yani farklar olabilir.

Bazı yerlerde, yalnızca parasal durumlar değil, daha başka hususlar da özel anlaşmalarla belirlenebiliyor. Bu hukukun koyduğu bir anlaşma değil; fakat evlenen taraflar, daha doğrusu evlenen kişilerin aileleri arasında yapılan özel bir anlaşma. Kızı Mısır'da üniversiteye giden bir arkadaşım, Kahire'deki Amerikan Üniversite'sine gitti. Mısırlı bir delikanlıya aşık oldu diyecektim; ama bilmiyorum. Âşık mıydılar değil miydiler bilmiyorum; fakat ilişkiye girmişler, kız hamile kalmış ve kız evlenme kararı almış. Anne babası boşanmış durumdaymış ve kızın babası da bu konuyla ilgili bir şey yapmak istememiş. Dolayısıyla iş anneye düşmüş; ancak o da evliliğe karşı çıkmış. Fakat kız kulak asmamış ve evlenme kararından vazgeçmemiş.

Evet, Mısır'da o zamanlar, kadının sahip olduğu tüm hakları belirleyen bir evlilik sözleşmesi yapma zorunluluğu varmış. Kadının çocukları üzerinde ne gibi hakları var? Evlilik sözleşmesinde belirtilmeksizin, bu haklar tamamen kocanınmış. Boşanma veya başka herhangi bir durum olursa, koca onları alabilirmiş ve yasal herhangi bir durum yokmuş. Kadının seyahat hakları neler? Tek başına seyahat edebilir mi? Yurt dışına çıkabilir mi? Mısır civarında yalnız başına gezebilir mi? İkamet edilen yerde kadının hakları neler? Çocuğun velayeti ve buna benzer konularda haklar nelerdir? Tüm bunların belirlenmesi gerekiyordu ve bunu yapacak bir koca yoktu. Tahmin edin bakalım kocanın yerine kim geçti, ben baba rolünü oynadım ve bu anlaşmanın yapılmasına yardımcı oldum, çok ilginç.

Her evlilik pek çok yerde farklı şey ifade ediyor. Bunu DHS anketleri, size gösterdiğim Demografi ve Sağlık Anketlerinde görebilirsiniz; bu anketler asla evlilik kelimesini kullanmıyor, 'birlik içerisinde,' diyor; çünkü 'evlilik' çok farklı anlamlara geliyor ya da hiçbir anlam ifade etmiyor.

Size gösterdiğim grafiklerden, genç (ergen) gebeliği ve bunla ilgili sorunların, bilhassa Amerika'da olduğu ya da Amerika'da çok daha fazla olduğu düşüncesine varılıyor; ancak durum böyle değil. Mesela Japonya'da ilk bebeğini genç (ergen) ken doğuran kadınların % 82'si evlenmeden önce gebe kalmış. 20–24 yaş arası kadınların % 58'i, evlilik öncesi hamilelik yaşamış. Tüm kadınlarda evlilik öncesi gebelik %26. Başka bir deyişle, eğer bir Japon kadın 20'li yaşların sonlarından önce hamile kalmışsa, muhtemelen gebe kaldığında evli değildir. Bu rakamlar, canlı doğum gerçekleştiren kadınlara ait rakamlar. Bir sonraki konferansta göreceğiniz üzere, Japonya çok yüksek bir kürtaj oranına sahip, bu yüzden de bu rakamlar- bunlar doğumu normal dönemde tamamlayan kadınları veriyor-en azından iki etmenden biri işin içinde olmadığından eksik değerlendirilmiş rakamlar; çünkü kürtajı işin içine katmıyor.

Bu konuyu çeşitli bakış açılarıyla ele alan bir okuma metnini size ödev olarak veriyorum ve sanırım okumayı yapacağınızdan dolayı ne olduğunu söylememe gerek yok. Bu konularda birazcık olsun biyolojik geçmiş ve ne olduklarını söylememe gerek olmayan bazı şeyler vardır, çünkü siz tam da o zamanlarda gençtiniz. Ergenlik çağında birkaç şey olur ve siz de fark etmişsinizdir ki bunlar çok büyük fiziksel değişikliklerdir. Sizin de fark ettiğinizden eminim ki çok büyük fizyolojik değişiklikler olmaktadır ve hatta bu konuya ilgi gösteremeyecek kadar çok çalıştığınızdan dolayı hakkında elbette hiç bir şey bilmediğiniz çok büyük duygusal değişiklikler de olmaktadır.

Biyolojik evrim, açıkçası cinsel duygulara sahip olmak, âşık olmak ve çıldırtmak gibi becerilerin inanılmaz bir patlamasını planlamıştır (dizayn etmiştir) ve bunların hepsi ergenlik çağında bir anda bir ton yük gibi gelir. Bu, şans eseri değildir, kültürden dolayı da değildir, bu tamamen direkt olarak büyük evrim ananın bir eseridir. Bununla aynı zamanda, özellikle de erkeklerde, kadınlarda da yok değil, bir patlama olmaktadır- anne baba otoritesine karşı büyük bir isyan patlaması. Küçük bir çocukken az ya da çok anneniz ne dediyse yaptınız. Genç olduğunuzda ise artık her şeye evet yok, mücadelecilik, agresiflik ve şiddet var ve bu, ergenlikte başlar ve bunların tüm sebebi de hâkimiyet hiyerarşisinde bir yer edinmektir.

Elbette ki Batı'da biz bu inanılmaz derecedeki duygusal patlamaların son derece farkındayızdır ve bu konuda muhtemelen en ünlüsü Romeo ve Juliet olan tonlarca edebi eser mevcuttur. Shakspeare dersi alan var mı? Romeo ve Juliet kaç yaşındaydı? 13, 14 gibi bir şey ve onların çok güçlü olan aşkları onların ne yapmalarına sebep oldu? Aşklarından ötürü kendilerini öldürdüler. Son derece kasıtlı bir şekilde bir diğeri, partneri, olmadan yaşayamadılar. Bu duygu olağanüstü biçimde kuvvetlidir, hatta yaşama duygusundan bile daha kuvvetlidir.

Artık yetişkin cinselliği, kültüre oldukça bağlı bir şekilde aşağı yukarı daha az yıkıcı. Muhtemelen en önemli faktör de genç cinselliğine ne kadar izin verildiğidir? Bir gencin bu tür duygularının bir çıkış yolu (dışa vurumu) var mı? Eğer ki kültür çeşitli şekillerden biri yoluyla bir çıkış yoluna olanak sağlıyorsa, bu durumda yetişkin için bu tür duygulara sahip olmak muhtemelen daha kolay olmaktadır. Eğer ki bizim kültürümüz gibi kültürlerde temelde (esasinda, prensipte) bu tür duyguları dışa vurmamamız istenmekteyse, bu durumda gerilim giderek artmakta ve sonrasında da tuhaf şeyler meydana gelmektedir.

Farklı toplumlar yetişkin cinselliğini farklı şekillerde ele almaktadır. Mısırlı bir kadın hakkındaki Om Gad hikâyesini okudunuz ve bu da geleneksel toplumların cinselliği

ele almadaki yollarından biridir. Hatırlayacağınız gibi onun cinselliğe (sekse) başlaması çok erken yaşlarda olmuştu, eğer hatırlarsanız ergenlik çağından önce başlamıştı. Büyük bir şiddet olarak algıladığı bir şekilde cinsellikle tanışmıştı. Dügün gecesini hatırlayın, neler olup bittiğine dair hiçbir fikri yoktu ve bir kadın gelip dügün töreninden önce onu incelemişti ve bu geçekten korkutucu bir şekilde olmuş olmalı. Bundan da önceki zamanlarda, Mısır'da - siz ki sadece bir kadının hikâyesini okudunuz oysa –yine orada okuduğunuz gibi bütün kadınlar klitoristen sünnet olmaktadır.

Birçok yerde gençlik cinselliğinde çok şiddet bulunmaktadır. Evlilik ve ilk cinsel ilişkinin ergenlikten önce olması en azından geleneksel toplumlarda ne az ne de çok olacak bir şekilde yaygındır. Örneğin, birkaç yıl önce İran yasal evlilik yaşını 9'a çıkarttı. Daha önceki bir derste bahsetmiş olabilirim, muhafazakârlar bu duruma çok üzöldüler ve buna karşı çıktılar çünkü İran toplumu için evlilik yaşının yükseltilmesinin çok fazla liberal olacağını düşünüyorlardı. 9 yaşını seçmelerinin sebebi ise Hz. Muhammed'in en sevdiği olan ikinci eşiyle, Ayşe ile Ayşe 9 yaşındayken evlenmesiydi.

Tekrardan sizi uyarmalıyım ki evlilik aslında tam olarak cinsel ilişkinin başlangıcı anlamına gelmemektedir. Orada (evlilikte) neler olup bittiğini bilmemekteyiz fakat Çin'de 5 yaşındaki çocukların evlendirilmesindeki gibi evliliklerin seksle nasıl bir alaka içinde olduklarını bilmiyorsunuz. Sadece yazılı bir anlaşma yapılmıştır ve bir noktada, seks o ikili arasında olacaktır elbette. Bu yasaya gelince, parlamento aslında onu geçirdi—daha sonra evlenme yaşını 9'a çıkardılar ve daha sonra da evlilik yaşını 9'dan 13'e çıkarmak için bir yasa daha düzenlediler. Fakat bu yasa muhafazakâr dini organ olan Muhafız Konseyi tarafından engellendi çünkü Muhammed 9 yaşında evlendiği için bundan daha farklı bir şey yapamayacaklarını düşünüyorlardı. .

Artık dünyanın birçok yerinde son zamana kadar eğer bir kız ergenliğinin son yıllarına ya da tam olarak 20'sine evlenmeden gelmişse bu tamamen bir felaket olarak görülüyordu. O kız artık, 20 yaşında, oldukça yaşlıydı ve asla evlenemeyip hayatının geri kalanında da hiç evlenmemiş bir kadın olurdu.

Bu kültürler—çoğu geleneksel kültür evlilikten önce cinsel ilişki olan evlilik öncesi sekse karşı farklı tedbirler almıştır ve bunun da çok önemli birkaç işlevi vardır. Bunlardan biri de babalığı garanti etmektir (babanın kim olduğunun garantisi), eğer evliyseniz ve hamile kalmışsanız bu durumda toplum babayı biliyordur ve babanın kim olduğundan da oldukça emin olur, en azından yasal olarak bunu farz edebilirler. Bu yüzden çocuğun ekonomik sorumluluğunun kimde olduğu da son derece nettir. Bu da sabit bir yasal evlilik statüsüne sahip olmanın sebeplerinden biridir.

O zamanlarda evlilik ve ergenlik esasında aynıydı, ergenlik çağı öncesindeki kızların hepsi—ergenlik sonrası kızlar ergenlikte evlenmişlerdi yani durum böyleydi ve bu yüzden dillerin çoğunda genç kız manasında evlenmemiş genç kız ile hiç cinsel ilişkiye girmemiş anlamında bakire kız arasında ayrımı gösteren kelimeler yoktur. Meryem Ana—İncil'de bu konuda da oldukça büyük bir teolojik tartışma vardır—Meryem Ana evlenmemiş genç kız mıydı yoksa bakire bir genç kız mıydı ve belki de dil bu iki şey arasında ayrım yapmamaktadır.

Evlilik ve ergenlik genellikle çok sıkı bir şekilde birbirine bağlı olduğundan evlilik öncesi sekse koyulan bir başka yasak da birçok durumda gerçekten de kızları

ergenlik öncesi cinsel ilişkiden korumayı amaçlamaktaydı. İlk başta ergenlik öncesi seksle baş etmeyi amaçlayan bu yasağın, eğer ki siz kadın çok daha sonra evlenene kadar bunun yasal özelliğini (durumunu) sürdürürseniz bu durumda artık herhangi bir işlevi de olmaz.

Genç yaşta hamilelik, gayri meşruiyet çok yaygındı bu yüzden de elimizdeki ilk kayıtlar 1600'lerden ve Chesapeake Bay Kolonisinden, ta o zamandan tahmin edin bakalım evlendiklerinde kadınların ne kadarı hamileydi, evli kadınların ne kadarı hamileydi yani? 1600'lerin Chesapeake Bay Kolonisi hakkında tahminde bulunun bakalım haydi.

Öğrenci: % seksen beş.

Profesör Robert Wyman: Ne?

Öğrenci: % seksen beş.

Profesör Robert Wyman: Son günlerde elimizdeki rakamlara çok benzer bir şekilde % otuz beş, görünen o ki bu oran hemen hemen sabit bir şekilde devam etmekte. Amerikan tarihine ilişkin son derece iyi kayıtlar bulunmakta ve birçok ve evlilik öncesi hamilelik oranları ve tarihleri de yükselip azalmış gibi görünmektedir. 1600'lerin son yıllarında büyük bir artış görünüyor ve yaklaşık 1725 yılı civarında da evlilik öncesi hamilelikteki ilk patlamayı görmekteyiz ve bunların sebebine dair hiçbir fikrim de yok ancak, siz sömürgecilik tarih hocanıza gidebilirsiniz ve öğrenmeye çalışabilirsiniz.

Bunlar nasıl oluyor da—bu evlilik öncesi hamilelikler neden toplumsal bir sorun değillerdi? Çünkü daha sonra ne oldu? Onlar evlendiler ve bu tür evliliklere ne dediler? Mecburi nikâh. Mecburi nikâh sözünü hiç duymamış mıydınız? İlk önce hamile kalıyorsunuz ve daha sonra da prensip gereği kızın babasının tüfek taşıyan görüntüsü belirir ve “kızımla evleneceksin, değil mi?” der. Bu tür evliliklere standart bir şekilde mecburi nikâh demektedirler.

Sanırım size daha önceden eğer bir anne evlenmemişse sebebinin ya kendi isteksizliğinden ya da erkeğin isteksizliğinden kaynaklandığını söylemiştim. Çünkü daha sonra gerçekten büyük sorunlar yaşıyordu, çünkü Anglo-Amerikan geleneğinde evlilik dışı olan çocuğun sorumluluğu ailede değil, toplumdaydı ve hem çocuğu hem de annesini desteklemek zorundaydılar ve bütün bu kendi kendine zar zor geçinen köyler, kasabalar için bu, büyük bir sorundu. Sanırım köyden köye izlenen hamile kadınların hikâyesinden de daha önce bahsetmiştim, izliyorlardı ki böylece çocuk köyde doğmasın çünkü eğer olursa o halde o andan itibaren çocuğun sorumluluğu o köyde oluyordu.

Akılda tutmamız gereken bir başka şey de şimdi hakkında çok şey konuştuğumuz tek ebeveynli aileler ve bu durumun ne kadar kötü bir sorun olduğu. Tek ebeveynli ailelerin oranlarının her daim çok yüksek olduğu görülmektedir. Örneğin, 1700'lerde, tarih kitabından bir alıntıdır “18. Yüzyılda Avrupa'da şehirdeki ailelerin temel özelliklerinden biri de büyük bir oranın kadınlar tarafından oluşturulmuş olmasıdır.” Fransız Devriminden önce Fransa'da Ancien Rejimi altındaki Rheims'te her dört evden biri kadın tarafından idare edilmekteydi ve bu konuda bilgi sahibi oldukları bütün şehirlerde de yüzde 15 ile yüzde 25'i kadınlar tarafından yönetilmekteydi.

A.B.D'de, bu durumun bu kadar yayılması, Amerika'da büyük boşanma patlaması 1950'lerden sonra oldu, fakat sonradan ortaya çıktığı gibi 20. Yüzyılın sonunda tek ebeveynli ailelerin yaygınlığı 20. yüzyılın sonundakiyle neredeyse birebir aynıydı. Fark neydi peki? Yüzyılın sonunda tek ebeveynli ailelerin sebebi ya evliliğin olmaması ya da boşanmaydı fakat yüzyılın başındaki tek ebeveynli ailelerin sebebi ölümdü, eşlerden birinin ölümüydü. Olan şey geleneksel zamanlarda ortalama bir evliliğin çok uzun sürmemesiydi çünkü eşlerden biri ölüyordu; ölüm oranları çok yüksekti.

Onlar ölümden dolayı tek ebeveynli ailelerle uğraşmak zorunda kaldılar ve bugün ise görünen o ki insanlar psikolojik olarak uzun süre birlikte yaşamaya alışkın değiller, ya da hatta ilk seçenek olarak evlenmiyorlar bile. Bu yüzden, artık bu durum değişti, yani günümüzde artık bir çeşit gönüllü tek ebeveynli aileler oluştu fakat rakamlar şaşırtıcı bir biçimde çok az oynamıştır. Tarihte söylediğim bir başka durumdan biri de budur ve bu durumda bazı şeyler evli olmak ya da olmamak, tek ebeveynli aile olup olmamak gibi mesela, insan kontrolünün dışından olmasından, insan kontrolü dâhilinde olmasına doğru değişmektedir, bir anlamda insan seçimi faktörüne doğru.

Peki, modern Batı'da bunlara ilişkin neler değişti ve artık her yerde yaygınlaşan bir durum söz konusu ki bu da çocukların genç yaşta evlenmemeleri gerektiğidir. Eğer lisedeyken evlenmiş olsaydın, muhtemelen anne babandan her biri bundan ötürü gerçekten de üzülürdü. Elbette ki eskiden—esasinda sorun tamamen eğitimle ilgili. Eskiden sen bir köylüydün, çiftçiydin ve işler her zaman olduğu şekilde oluyordu ve küçük çocuklar da 5,6 ya da 7 yaşlarından itibaren annesiyle, babasıyla ya da her ikisiyle de birlikte tarlaya gitmeye başlayıp çiftçiliğin nasıl yapıldığını izliyordu.

Genç çocuk olduğunda ise muhtemelen bu şeylerin nasıl yapıldığını da öğrenmiş oluyordu çünkü bu geleneksel bir şekilde yapıliyordu. Bunda bir bilim filan yok, içinde ölçüm ya da aritmetik de yok. Yaptığın şekilde oluyordu bu sadece. Ay tam da böyle bir evreye gelince, bunu yapmalıydılar; ekmeye başlıyorsunuz ve dahası ve ardından da bütün bunları, her şeyi öğreniyorsunuz. İhtiyaç yoktu—birçok eğitim almak için ekonomiye ihtiyaç yoktu. Elbette ki artık bu şeyler tamamen değişti. Çiftçiler bile artık geleneksel yöntemlerle tarım yapmıyorlar, son derece iyi bir çiftçi olmak için oldukça fazla eğitim gerekmektedir, bu yüzden de her ne yapıyorsak yapalım onun için çok eğitime, okula gitmeye ihtiyacımız var, yani artık okulumuz bitene kadar evlenmemiz gerekmiyor.

Aileniz sadece siz eğer lisedeyken evlendiğinizde değil ayrıca muhtemelen kolejden mezun olmadan önce evlenirseniz de çok üzülürdü. Eğer şimdi evlenseniz kaçınız ailenizin mutlu olacağını düşünüyor bakalım? Kaçınız evlisiniz? Bir, pardon iki, iki tane gencimiz evli ve bunlar da makul evlilikler. Şimdi çoğunlukla biyoloji bölümünü anlatmaya geçiyorum ve hepimiz de biyoloji bölümünün ne zaman büyüdüğünü biliyoruz. Bu dönem yüksek lisanslarını bitirdikleri zaman mı yoksa ihtisaslarını bitirdikleri zaman mı oluyordu? Bu büyük bir sorundu ve onlar genellikle de bundan önce evlenmezler.

Şimdi bunun küçük bir ölçümünü yapmalıyız, işte burası sorunun düğüm noktası ve bu 1890 yılına ait. İlk adet görünmeleri elbette ki regl döneminin başındadırlar ve herhalde az veya çok doğurganlık döneminin de başlangıcında ve bu yaklaşık olarak 15 yaşına denk gelmektedir. Artık sanırım artan beslenmeyle, gerçi sebepleri hala

daha sorgulanabilir olmasına rağmen, regl yaşı günümüzde 12,5, yani bu dönem genişledi. 1890 yılında kadınlar için ortalama evlenme yaşı da 22'ydi.

Bu dönem yine de hala oldukça—evlilikte farz edilen cinsel isteğin başlaması ile bunun gerçekten farkına varılması arasındaki— bu dönem yaklaşık 7.5 yıldır ve ardından çok hızlı bir şekilde ilk doğum meydana gelirdi. Günümüzde olan şey ise 1988'e gelirsek, regl daha erken yaşlarda olmakta ve evlilik de çok daha geç olmakta ve hatta artık bunların her ikisi de daha da artmıştır. Artık yetişkinliğin ve cinsel isteğin başlaması ile evliliğin arasındaki dönem daha uzun olmuştur ve zaman geçtikçe de daha da uzamaktadır ve bu durum erkekler için de aynıdır. Erken yaşta spermimiz olmamakta, fakat evlilik kadınlarda olduğundan bile daha sonra olmakta, erkekler için ergenlik ve evlilik arasındaki bu dönem [boşluk] 12.5 yıldır.

Bu süre bir erkeğin hayat döngüsünde oldukça uzun bir süredir, kadınlar için de çok az değil tabii ve özellikle de diyelim ki 15 ile 40 yaşları arasındaki doğurganlık yılları boyunca, yani 25 yılda ya da 35, bu süre evlilik öncesi olan toplam doğurgan dönemin yarısı ya da bir şekilde yarısından daha azdır. Nicel olarak bu belki de toplumsal sorunun ortaya çıktığı yerdir. 1890'lardan çok önce geleneksel toplumlarda regl ve evlilik aynı anda oluyordu, arasında bir süre yoktu ve bu yüzden de günümüzde olan bu süre aralığında ortaya çıkan cinsellikle ilgili ne yapacağımıza dair toplumsal bir sorun da yoktu.

Geleneksel zamanlarda dinimiz olgunlaştığında, çoğu kültürel varsayımlarımız olgunlaştığında evlilik ile yetişkinliğin başlangıcı arasında bir süre yoktu ya da son derece az bir süreydi. Zaman geçtikçe ve eğitim için ihtiyaç arttıkça ergenliğin başlaması ile evlilik arasındaki bu süre de giderek arttı. İşte burada da bazı toplumsal gelenekler tarafından da dayatılan uzun bir toplumsal sürece girmiş bulunmaktayız; seks yapmamalısın, çocuk hala çocuktur, seks yapmaması gerekir oysa biyolojileri onlara evet, onu çok istediklerini söyleyip durmaktadır.

Özellikle de batılı toplumlar, fakat dünyanın geri kalanı da pek farksız sayılmaz, bu konuda uzun ve çok sorunlu dönemler yaşadılar ve hala da bu dönemle nasıl baş etmek gerektiği konusunda ne yapacaklarına karar verme zorluğunun tam da ortasında bulunmaktadırlar. Bu dönemde ortaya çıkabilecek cinsellik hakkında dini tavır nedir, ahlak nedir, etik nedir. Bütün bu ders temelde, burada gördüğünüz sorundan kaynaklanan ergen cinselliğinin bütün sorunları hakkındadır.

Şimdi eğer ne olduğuna dair zamana bakacak olursanız, bu dönemdeki cinselliğe ne oldu? Yani, evli olmayan gençler, ergenler arasındaki seksin sıklığına ne olduğu hakkında ne düşünüyorsunuz? İşte, evet bu doğru ve bilgisi de burada, bu bilginin tarihini daha da günümüze çekmek istiyorsunuz, biliyorum fakat maalesef bu bilgi elimizde yok. İşte burada 1956'da, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, kadınları görüyorsunuz, savaşın oldukça yıkıcı olduğu Amerika'da o zamanlar oldukça muhafazakâr bir dönem mevcuttu, önce büyük bir ekonomik kriz geçirdiler ve ardından da savaş. İnsanlar eski hayat tarzlarına dönmeyi istediler, köyde küçük beyaz bir ev, karı, koca, evin etrafında beyaz çit, birkaç genç kadın—bu gençler, seks yapmak o dönemde dörtte bir gibiydi, yani seks yapan gençler bir çeyreklikten fazlaydı.

Daha sonra da zaman geçtikçe gittikçe daha da yükseldi ve artık neredeyse ikiye katlanmış durumda. Günümüzde değil, bu rakamlar 1980 ve 1980'lerin son yıllarına ait

yani o zamandan beri bir 20, 30 yıl daha ilerdeyiz ve bu da yine artmaya devam etti. Bu durum kadınlar ve erkekler için aynı durum. Bu yüzden evet, gerçekten de seks çoğaldı. Buna şüphe yok.

Peki, gençler arasındaki doğum oranına ne oldu dersiniz? Ve bu da gerçekten insanların farkına varamadıkları bir şeydi. Aynı süre boyunca gençler arasında seksin sıklığı fark edilir bir şekilde artarken, doğum oranı da 1950'lerin ortaları boyunca 80'den hatta 90'dan gitti—diğer grafiğin bu muhafazakâr dönemin ortasında gösterdiği gibi gençler arasında çok yüksek oranda bir doğum oranı vardı. Ancak daha sonra bu oran düştü ve düşmeye de devam ediyor. Şimdi artık günümüzde yaklaşık 40 seviyesine kadar düştü. Bu grafiklerin hepsi doruk noktasına ulaşıldığı dönem boyunca yapıldı—toplumsal bir sorun olarak zirve noktasında olduğu zaman.

Geçici biçimde arttığı buradaki bu patlama oldukça belirgin. Gençler arasındaki doğum oranında yüzde 20'ye tekabül eden, 50'den 60'a ya da onun gibi bir noktaya geleceksiniz. Kimse bunun ne olduğunu ya da neden olduğunu bilmiyor, fakat yanıt olarak verilebilecek varsayımlardan biri de hamilelikle mücadele, büyük çapta cinsellik eğitimi gibi toplumsal programların başlatılıp uygulamaya konulduğu ve sonucun da bir artış olarak kendini gösterdiği bir dönem olan “sadece hayır de” kampanyasının yürütüldüğü Bush ve Reagan dönemleridir. Bu oldukça tahmini bir yanıt, buna gerçekten neyin sebep olduğunu bilmiyoruz, fakat artık bittiğine, geçtiğine göre—daha sonra azaldı ve düşmeye de devam etti; her yıl temel olarak gençler arasındaki hamilelik oranı bir önceki yıldan daha az olmaktadır.

Bu yine de hala büyük bir sorun. Elbette ilk grafikte de gösterdiğim gibi hala daha her yıl yarım milyon kadar genç hamile kalmaktadır. Bu oran, Amerika için konuşacak olursak önceki rakamın yarısı kadardır, fakat dünya geneli için konuşacak olursak vasat, Avrupa'da bu oran daha fazla ve diğer ülkelerin çoğunda daha az. Eğer bunu bozabilirseniz, gençler arasındaki hamilelik oranındaki bu düşüşü ortalama bir seviyeye getirebilirsiniz, 1950'lerden beri her yıl yüzde 1, sürekli devam ettiğini düşünürsek. Son 50 yılda oldukça tutarlı bir biçimde gençler arasındaki hamilelik oranı her yıl ortalama yüzde bir oranında düşmüş.

Bunu ayırabilirsiniz. 50 eyaletin hepsinde düşüş var. Eğer coğrafi olarak ayırırsanız bütün etnik gruplarda düşmüştür, bir etnik grup seçin ve genç hamileliği oranı düşmüştür. Özellikle bu krizin doruk noktasında fakir gençler için ayrı bir endişe vardı ve bu, o dönemlerde çoğunlukla siyahî gençler anlamına geliyordu. Siyah gençler arasındaki hamilelikteki düşüş oranı beyazların iki katı kadardır, demek ki birbirlerine yaklaşıyorlar.

Sadece çocuk doğurma değil, hamilelik oranları da oldukça düşüyor. Bu çocuk doğurma oranı, eğer hamilelik oranına baksaydık hemen hemen aynı olurdu. Şimdi burada bir sorunumuz var. Genç hamileliği oranının, pardon, gençlerdeki cinsellik oranının ikiye katlandığını söylemiştik fakat gençlerin çocuk doğurması yarıya indi, demek ki açıklamamız gereken şey dört kademeli bir etken. Bizim iki katı olmasını beklediğimiz şey aslında iki kademeli bir etmenle aşağı düştü. Buradaki etmen nedir? Gençler ne yapmaya başlıyorlar?

Öğrenci: Daha fazla evlilik yapıyorlar.

Profesör Robert Wyman: Ne yapıyorlar?

Öğrenci: Evlilik

Profesör Robert Wyman: Hayır, evlilik yok—evliliği size az sonra göstereceğim. İyi bir noktaya değineceğiz. Bu, değişik yaşlardaki evlilik oranları ve burada da kadınlar için evliliğe giriş yaşı. Bu da 1960'lardaki evliliğin yok olduğu dönem, evlilik uçurumdan düşüyor.

Öğrenci: Doğum oranı.

Profesör Robert Wyman: Pardon, yanlış söyledim, doğum oranı evet,. Doğum oranı aşırı şekilde düşüyor ve 1960'larda buna ne sebep oluyor?

Öğrenci: Hap.

Profesör Robert Wyman: Hap, doğum kontrol hapı, teknolojinin saf etkisi. Böyle bir düşüşü Çin'de ve Meksika doğum kontrol hapını yasallaştırdığında görmüştük. 15 yılda iki kademeli bir etmen sebebiyle 250'den 125'e geriledi, kocaman bir düşüş. Bu, modern doğum kontrolünün mevcut olması ve özellikle hapın gelmesiyle tam bir teknolojik düşüştür. Doğum oranının her yılın olgun yaşlarında, her dört kadından birini gösterdiği böyle bir zamanda çok yüksek bir oran demektir.

Demek istediğim, ekonomi veya eğitilmiş kadın oranı gibi diğer toplumsal belirleyiciler çok sıklıkla, fazla değişmiyor. Demek ki çocuk doğurmayı önlemek için çok fazla bir arzu olmuş olmalıydı fakat ortada teknoloji yoktu ve teknoloji gelir gelmez doğum oranı düştü. 15–19 yaş arası gençlerde de aynı düşüş var fakat bu biraz daha yavaş oluyor. Peki ya neden? Bu—

Öğrenci: Pardon, bir soru sorabilir miyim, kürtajın yasallaşmasını da bu etmenlere eklediniz mi?

Profesör Robert Wyman: Kürtajın yasallaşması muhtemelen buradaki düşüş. Hayır, bu daha sonra, 1973'teydi, öyleyse burası, doğurganlık düşüşü—1965'te doğum kontrolü yasal hale gelir ve 1973'te de kürtaj, öyleyse burada bunun için çok geç fakat doğum kontrolü getirildiğinde ve yasallaştırıldığında bu değişiyor. 1960'da evli insanlar arasında doğum kontrolü yasal değildi. Bu düşüşe bakıldığında 1965, yasal olduğu ve çok kullanıldığı bir yıldır. Çin'de tek çocuk politikasına karşı bir azgınlık vardı.

Bu bir Yüce Yargı konusuydu ve bir Connecticut davası vardı, Connecticut davası doğum kontrolünü kanununu evli çiftler için yasal kıldı ve daha sonra da evli olmayan partnerler doğum kontrolü hakkına sahip oldu. Doğum oranı evli çiftler için düştü fakat gençlerde bu daha yavaştı çünkü bu onların daha fazla cinsel ilişkiye girmesiyle ilgiliydi, böylelikle daha yukarı gitmesini umabilirsiniz fakat doğum kontrolü kullandıklarında düşüşe geçiyordu.

Hâlbuki bu evli kadınlar o yaşta, bu dönemden önce de cinsel ilişkiye giriyordu, öyleyse gördüğünüz şey doğum kontrolünün etkisidir ve buna karşılık gelecek olan ilişkiye girme sıklığında da bir artış yoktur. Umabileceğiniz şey sadece doğum kontrolü etkisi olurdu, buradaki şey, artan cinsel etkiden doğum kontrolü etkisini çıkardığımızda elde ettiğimiz veridir. Uzun zamandır, cinsel olarak aktif gençlerin $\frac{3}{4}$ ünün doğum kontrolü kullandığını ve bunda çok iyi olduklarını biliyoruz—o kadar da

aptal değiller. Genel olarak yetişkinler kadar etkin bir şekilde kullanıyorlar ve birçok çalışmaya göre yetişkinlerden daha etkili bir şekilde kullandılar.

Eğer bu dönemde doğum kontrolü gelmemiş olsaydı genç hamileliklerinde, genç doğumlarda çok aşırı bir artış görmüş olacaktınız, hâlbuki yılda % 1'lik, kcck bir azalma gördünüz. Uluslararası alışmalar gençlerdeki cinselliğin artmasına rağmen hamilelik oranının neden artmadığının doğum kontrolü sayesinde olduğunu gösterir. Kanada'da, A.B.D'de, İsviçre'de, Fransa'da, Büyük Britanya'da, bu ülkelere baktığınızda cinsel ilişkiye başlama yaşı pek değişmez. 15–17 yaş arası gençlerin 40% ı zaten ilişkiye giriyordur ve bu oran 18-19'larda % 70, % 80'lere yükselir.

Aslında A.B.D'de, geçen üç ayda cinsel ilişkiye girenlerin oranında belirgin olarak daha düşük bir oran vardı—bu yıla bakıldığında A.B.D'de, % 59, İsviçre'de ise % 79'du. Oyleyse biz diğer ülkelerden daha az cinsellik yaşamışız. Cinsellik olarak daha az bir oranımız olmasına rağmen, genç hamileliğinde, genç doğumlarda, gençlerde cinsellekle bulaşan hastalıklarda çok daha yüksek bir oranımız vardı ve tekrar doğum kontrolü kullanımını Avrupa'da kıyaslarsanız buradan çok daha iyi durumdadır ve bu da cinsellekle ilgili bu sorunların hepsini açıklar.

Birleşik Devletlerdeki doğum kontrolü kullanmama oranı Büyük Britanya'nın beş katı, ve İsviçre'nin üç katıydı. Bu etki düşük ekonomik gelirlielere kıyasla değildir, bu ilginç bir gerçektir ki hemen hemen her şey ekonomik gruptan çıkar fakat gençler arasındaki doğum kontrolü kullanımını değişik ekonomik gruplar arasında pek de fark etmez.

Oyleyse burada sorun nedir? Gençlerin hamileliği ile ilgili kocaman bir sorun olduğu ve halen de devam ettiğiyle başladı—fakat bu veriler aslında bunu yalanlıyor. Genç hamileliği oldukça sabit bir şekilde düşmektedir, son 50 yıldır yılda % 1 oranında düşmektedir ve şimdi eskiden olduğunun yarısı kadardır. Bütün bir tartışma var, gençlerin kürtaj oranını tartışabiliriz fakat gerçekleşen şey zoraki evliliklerin yok olmasıdır. Bu veri evlilik öncesi hamilelik içindir, biraz daha geniş, 15–29 arası bir yaş kitlesinindir ve hangi aralık ilk çocukları doğmadan evlenmiştir?

Bu grafik oluşmadan hamile kalmışlar, biraz daha geç belki ya da değil evlenmişler, kaç tanesi ilk çocukları doğmadan evlenmiş? Hamileler, ocuk doğar, ikisinde hangisi olduğunda evlenmişler? Geleneksel zorunlu evlilik durumu ve burada kötüleşiyor. Yıllardır oldukça sabit olduğunu görebilirsiniz, sonra patlıyor ve de düşüyor, bunlar beyaz kadınlar, bunlar da hepsi, Hispanikler, siyah kadınlar. Yok, olan ne peki, bu, cinsel faaliyet ile ilgili bir şey değil, evlilikle ilgili bir şey. Evliliğin gençlerden veya yetişmiş herkesten daha fazla oranda düşmesiyle ilgili bir şeydir.

Ne oluyor, işte sorunun kaynağı; bu dönemde genç hamileliği oranının düşmesine rağmen evlilik dışı genç hamileliği oranı artıyor ve insanların her zaman ayırım yapmadığı şeylerden biri de budur. Asıl toplumsal mesele, evlilik dışı genç hamileliği oranıdır. Toplam doğum oranı değil, evlilik dışı doğum oranıdır. Bu yeterince bir toplumsal sorundu fakat gençler doğum kontrolü kullanmasalardı bu sorun ne olurdu—genç hamileliği ikiye katlanırdı diye düşündüğümüzü hatırlayın ve biz yarıya düştüğünü gördük, demek ki dört kademeli bir etki var, gençler bunu kullanmasaydı dört kat daha hızlı artacaktı.

Bununla başladık—bu, büyük toplumsal meselelerden biri: Gençlere doğum kontrolü verilmeli midir? Ve sanırım buradaki veri de gösteriyor, ahlaki ya da etik bir açıklama yapmıyorum, fakat buna sahip olmasalardı evlilik dışı hamilelik oranı fantastik seviyede olurdu. Soru var mı, birinin elini kaldırdığını zannettim? Hayır mı?

Tamam, bu okuma sizde var—gençlerin hamileliği hakkında bir şeyler yapması gereken birçok çeşit program var ve bunu okuyacaksınız. Bunlardan biri bekâretin teminidir, kaçınma programları, çeşitli muhafazakâr yöntem. Şimdi bunlarla ilgili iyi bir çalışma var ve okumalarınızdaki bilgiye göre hiç biri işe yaramamıştır.

İşte yazımız burada—evlilikteki bu düşüş, hepsi kadın, sadece gençler değil. Evlilik dışı doğumlardaki şu yükselişe bakın. Her yaştan kadınların üçte birinin doğumu evlilik dışı ve o zamandan beri yavaşça yükselmeye devam ediyor.

Bu, Amerika'daki çocuk doğurma hareketlerindeki kocaman değişiklik dalgası gibidir. Evlilikten evlilik dışı büyük bir kesime doğru gidiyor. Bu, daha yaşlı kadınlardaki doğum oranı,40'ın üzerindeki halen yükseliyor. 35–39 arasındakilerde yükseliyor. 30–34 arasındakilerde hafifçe yükseliyor. 25–29 arasındakilerde birazcık yükseliyor. Ve daha düşük bir doğum oranına sahip tek grup 15–19 yaş arası gençler. Çizgilerin burada aşağı indiğini görebilirsiniz, öyleyse bu evlilik sorunu, doğum oranlarındaki bu değişiklikte daha küçük bir doğum oranına sahip olanlar gençler.

Bu şimdi, evli olmayanların doğum oranı ve görüyorsunuz, 35–39 yaş arası kadınlarda çok fazla artmış, 30-34'lerde, değişik yaşlarda, tüm yaşlardaki kadınların oranında, gençler hariç, evlilik dışı hamileliklerde bir artış var. 15–17 yaş arasında düşüyor ve buradaki koyu mavi çizgi de 18, 19 yaşları, 15 ten 19 a olsun Amerika'daki evlilik dışı çocuk doğurma oranının azaldığı tek grup bunlar.

Öğrenci: Bu yüzdeler bir oran mı yoksa sadece oran mı, ya da toplam rakam mı?

Profesör Robert Wyman: Bindelik bir oran. Görebiliyor musunuz bilmiyorum ama bakın bu 10/1000, bu 20/1000, bu da 40/1000 oranında.

Öğrenci: 15'ten 18 yaşa kadar bu programların tamamen başarılı olup olmadığını biliyor musunuz?

Profesör Robert Wyman: Hayır, bu programların çoğu daha genç çocuklar için.

Öğrenci: Bu yüzden mi diğerleri kadar yükseliyor?

Profesör Robert Wyman: Bu halen tartışılıyor. Hayır, hayır, korunma programları yok. İki tür program var; biri korunma yolu, bekâret korunumu tarzı programlar ve diğeri cinsellik eğitimi tarzı programlar, her bir öğrenci grubunda neler olup bittiğini anlayabilmek için çok iyi bir çalışma yapmak zorundasınız. Bu en iyi çalışmalardan bir kaçını sizin okuma paketinize ekliyorum.

İşte ilginç bir etmen daha, gençlerin doğum oranlarını Amerika'daki eyaletlere ayırırsanız bu kırmızı renkli eyaletler en yüksek on orana sahip ve bunlar güneydeler, güney kuşağında. En muhafazakâr ve en düşüğü ise New England, New Jersey, yukarı Ortabatı kesiminde, Amerika'daki en muhafazakâr ve en dindar kesim ise en yüksek genç doğum oranına sahip. Bu veriyi tekrar tekrar yorumlarken dikkatli

olmalısınız çünkü orada genç yaşta evleniyorlar, bu yüzden bunların çoğunluğu evlilik dışı genç doğumları ve bu veri mevcut değil. En azından ben bulamadım—hakkında endişe ettiğiniz şey evlilik dışı genç doğum oranı.

Çok fazla insan değil bazıları genç doğum oranı, zamanı hakkında endişeliler çünkü bu, insanların bunu anlamadığı demek—gençler eğitim almıyorlar. Ülkenin daha muhafazakâr bölgelerindeki toplumsal faaliyetler gibi başka birçok şey de insanların doğum yaşlarının küçülmelerine yol açar ve aslında şaşırtıcı bir durum da değil.

Şimdi bunu uluslararası olarak birazcık genişletelim, Amerika'dan bahsettik. İşte bir ülke ve cinsel ilişkiye giren gençler, iki farklı sütun var ve biri erkekler, diğeri dişiler için. Hatayla hangi cinsiyet olduklarını silmişim. Hangi cinsiyet olduğu belli mi burada? Sol sütun sağdakinden daha uzun, o yüzden hangisi erkek ve hangisi kadın diye ayırt etmek oldukça kolay olmalı.

Öğrenci: Soldakiler erkek.

Profesör Robert Wyman: Erkekler sol taraftakiler, kaç kişi buna katılıyor? Kaç kişi aksinin olacağını düşünüyor? Neden aksi olacağını düşünüyorsunuz?

Öğrenci: Çünkü devamlı olarak evleniyor ve sonra cinsel ilişkiye giriyorlar—

Profesör Robert Wyman: Ne?

Öğrenci: Kadınlar devamlı olarak evleniyor ve cinsel ilişkiye giriyor, hâlbuki çok eşli bir toplumda erkekler daha uzun süre beklemek zorunda olabilirler.

Profesör Robert Wyman: Doğru, tamamen doğru. İşte burada, ilk sütun aslında kadınlar, yani mesele şu ki çok farklı değerlendirmeler var. Bu tamamen evlilik yaşının etkisi ve burada grafiğin yayınlanan tam hali var, bir arada gösterilen genç erkeklerin oranının hemen hemen hiç olmadığını fark edin. Bundan bahsettiğimizi hatırlayın; yaşlılar gençlerin evliliğinin önüne geçiyor ve bunlar ülkeler arasında 25% oranında, bu yüzden buna fırsat bulamayan genç erkeklerden daha fazla cinsel ilişkiye giriyorlar. Öyleyse bu, daha önce güç ve para yapısında tanımladığım şeyin bir parçası; yaşlı insanlar genç adamları bir tür hüsrana durumda bırakıyorlar ve kadınlar daha önceden cinsel ilişkiye giriyorlar.

Şimdi farklı ülkelere ve birçok insana tekrar bakabilirsiniz, bu cinsellik tartışması çok sıklıkla dini ahlak fikirlerine bağlanır ve İrlanda'ya bakabilirsiniz, dine bakabilirsiniz. Dünyadaki değişik dinlere sahip ülkelere bakabilirsiniz, en Katolik ülkelere bakarsanız, en Katolik ülkelerden birisi İrlanda'dır ve bütün bebeklerin yarısından fazlası 25 yaş altı annelerindir, yani düşük bir doğum yaşları var ve bunların neredeyse yarısı evlilik dışı. Eğer çocuklarınızın yarısı siz 25 olmadan doğuyorsa ve bunların yarısı gayri meşru ise, bu, genç yaşta çocuk sahibi olan annelerin çocuklarının % 25'inin gayri meşru olduğu anlamına gelir.

25 yaş üzeri annelerin gayri meşruluğunu da eklediğinizde—İrlandalılar A.B.D'nin oranına eşit olur ya da 1/3 oranında aşarlar. İrlandalıların gayri meşruluk oranını beyaz Amerikan kadınları ile kıyaslırsanız, İrlandalıların oranının Amerika'ninkinden % 50 daha yüksek olduğunu görürsünüz.

Şimdi diğer tarafa bir bakın, Yeni Zelanda eski moda Protestan bir ülkedir. Ziyaret ettiğinizde geçmişe dair bir his edebilirsiniz. Buradaki tüm evliliklerin % 38'i zoraki

evliliklerden. İngiltere’de bu yaklaşık % 40 oranında ve onların da aynı sorunu var; evliliklerin üçü boşanma ile bitiyor ve artan sayıda insan evliliği alakasız bir şey olarak görüyor ve kafalarına takmıyorlar. Japonya’da doğumların % 26’sı evlilik öncesi hamile kalanlardan. Sanırım bundan daha önce bahsettim, Japonya’da o kadar yüksek bir kürtaj oranı var ki mevcut çocuk doğumu oranlarını söyleyemezsiniz.

Sona yaklaşıyoruz, daha söyleyecek birçok şey var. Size bir şey daha söyleyeyim. Çocuk doğurma durumu özellikle daha fakir toplumlarda hızlı bir şekilde değişiyor. Fakir insanlar için çocuk yetiştirmek çok zor çünkü paraları yok. Demek istediğim kim Amerika’daki siyah çocukları büyütür? Anneler mi? Genelde büyük anneler. Büyük anneler mi çocukları büyütüyor bilmiyorum ama baskın beyaz grup buna üzülüyor. Fakat aslında biyolojik ebeveynlik ve ebeveynliğin psikolojik, ekonomik hareketi arasında ikiye ayrılmış.

Çocuklar evleniyor—oldukça genç yaşta hamile kalıyorlar, belki de biyolojik olarak buldukları yaşta hamilelik için uygunlar. Bazı durumlarda, biyolojik bir bakış açısıyla, gençliğinizin olgun yaşlarında hamile kalmak idealdir fakat psikolojik ve ekonomik olarak bir ebeveyn olmaya hazır değillerdir.

Psikolojik olarak en sağlam olanlar annelerin anneleridir, 35 veya 40 yaşında büyük anneler; siz duygusal olarak az ya da çok sağlamken henüz yaşlılığa girmemişsinizdir ve ne kadar ekonominiz olsa da bu yaşta o kadar da harika olmayacaktır. Bir bakıma yaşam döngünüzde yapacağınız çok mantıklı türden bir ayrımdır. En becerikli şekilde biyolojik olarak üreyebilecek bir yaşta doğum yaparsınız ve daha sonra da psikolojik ve ekonomik olarak uygun olduğunuzda bu yönde ebeveynlik yaparsınız.

Ayrıca bu var ve bu yüzden Amerika’da yardımlar hakkında büyük tartışmalar olmaktadır. Yardımlar, gayri meşru doğumları tetikliyor ve halk arasına mı katıyor. Bu özellikle tartışılıyor, üstü kapalı veya açık, her zaman fakir insanlara ve çoğunlukla azınlıklara değiniliyor. Aslında ekonomiye bakarsanız kadınların aldığı yardım miktarı çok azdır ve hayatta kalıp çocuğunuzu büyütebilmenize yetecek kadar değildir. Ekonomik desteğiniz nereden geliyor? Büyükannenizden geliyor.

Büyük anneniz, kızınız ve tabi ki de bebeğiniz genelde büyükanne ile yaşayacaktır. Kirayı o öder, işi vardır. Yardım devletten gelmiyordur, bu çok küçük bir miktar. Yardım büyükanneden geliyor. Yardım var fakat aile içinden tarzda bir yardım. Fakir ve azınlık toplumlarında evlilik dışı genç hamileliğinin oranının yüksek olmasını mümkün kılan şey, büyük annelerin çocuklara bakma ve onları ekonomik olarak desteklemesi sistemidir. Tamam, bir dahaki dersimizde kürtaja devam edeceğiz.